

สำนักอุทยานแห่งชาติ
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ท่องอุทยานแห่งชาติ

สัมผัสคุณค่าร่วมรักษาพงไพร

วารสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

มหัศจรรย์บัวพุท
อุทยานแห่งชาติเขาสก

มิถุนายน-กรกฎาคม 2547

www.dnp.go.th

เรื่องในเล่ม

เกาะติดสถานการณ์	2
เรื่องเด่นประจำฉบับ	
“บัวพุด พืชมหัศจรรย์	
แห่งเทือกเขาสกล”	4
การจัดการอุทยานแห่งชาติ	5
สาระน่ารู้	6
ปฏิทินท่องเที่ยว	7

ภาพนี้คือผีเสื้อรายงานใหม่ล่าสุดของไทย ผีเสื้อหนอนกะหล่ำเล็ก (*Talbotia naganum pamsi*) มีขนาดประมาณ 4.3-4.5 เซนติเมตรเมื่อกางปีกออกเต็มที่ สักรวจพบเป็นครั้งแรกในอุทยานแห่งชาติดอยภูคา จังหวัดน่าน เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ.2547 โดยคุณกัมพล สุขุมาลินท์ และคณะ (ภาพโดยวิชัย ปุชนีนายกุล)

ขอต้อนรับสู่อุทยานแห่งชาติ

อุทยานแห่งชาติจัดตั้งขึ้นเพื่อปกป้องความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ป่าขนาดใหญ่ไปจนถึงสิ่งมีชีวิตเล็กๆ ที่รวมกันเป็นระบบนิเวศ รวมไปถึงสายน้ำ ชวนเขา และท้องทะเลให้คงอยู่ตลอดไป ทว่าในการอนุรักษ์นั้นต้องควบคู่ไปกับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ดังนั้นการอนุญาตให้เข้าไปท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติภายใต้การจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ จึงนับได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการอนุรักษ์

จากความสำคัญดังกล่าว สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช จึงได้จัดทำวารสารท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติขึ้น เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ ตลอดจนสาระเกี่ยวกับการจัดการอุทยานแห่งชาติ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้ทุกท่านได้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ เพื่อที่จะท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติได้อย่างประทับใจ ยินดีที่จะช่วยกันดูแลรักษาและปกป้องธรรมชาติ รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติอย่างเต็มใจ

ธานี วิริยะรัตนพร

ผู้อำนวยการสำนักอุทยานแห่งชาติ

เกาะติดสถานการณ์

โครงการอุทยานเขียว น้ำใส ทรายขาว

เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ 12 สิงหาคม 2547

อุทยานแห่งชาติในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ และสัตว์ป่า มีความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนมีทัศนียภาพที่สวยงาม อำนวยประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ประชาชนทั่วไป โดยปัจจุบันมีอุทยานแห่งชาติทั้งทางบกและทางทะเลรวมแล้ว 148 แห่ง จากสถิติจำนวนผู้เข้าไปเยือนอุทยานแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2544-2546 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเฉลี่ยเกือบ 15 ล้านคนต่อปี ดังนั้นหากขาดความระมัดระวังแล้ว ก็จะทำให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติอย่างใหญ่หลวง

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงได้เล็งเห็นประโยชน์ของการจัดการปัญหาดังกล่าวในระยะยาว เพื่อรักษาความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว โดยการกำหนดมาตรการเก็บขยะ การดูแลรักษาความสะอาดห้องน้ำ ห้องสุขา อาคารสถานที่ บ้านพัก ร้านอาหาร และการดูแลระบบน้ำเสีย ในอุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ ในระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2547 ถึง 30 กันยายน 2548 โดยจัดทำโครงการอุทยานเขียว น้ำใส ทรายขาว เพื่อรณรงค์ให้

ช่วยกันรักษาอุทยานแห่งชาติของไทยให้คงสภาพอันดีตลอดไป ทั้งนี้เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษาครบ 6

รอบ 12 สิงหาคม 2547

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จะได้คัดเลือกพื้นที่อุทยานแห่งชาติ 1 แห่ง เป็นพื้นที่เปิดโครงการอย่างเป็นทางการ และคัดเลือกอุทยานแห่งชาติตัวแทนจังหวัดละ 1 แห่ง รวม 51 แห่ง ทำการเปิดโครงการโดยพร้อมเพรียงกัน ประมาณเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม นี้

โครงการนี้จะมีการประเมินผลทุก 3 เดือน โดยหวังว่านอกจากจะสร้างความสะอาดให้เกิดขึ้นในอุทยานแห่งชาติแล้ว ยังสามารถสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ให้แก่นักท่องเที่ยว และสร้างความร่วมมือในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

คลองตรอน อุทยานแห่งชาติแห่งล่าสุด

พื้นที่ป่าไม้สมบูรณ์บนเทือกเขาสูงกว่า 518.79 ตารางกิโลเมตร ของอุทยานแห่งชาติคลองตรอน จังหวัดอุดรธานี อุทยานแห่งชาติแห่งล่าสุดของไทย ได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 103 เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2546 มีแหล่งธรรมชาติที่งามเหมาะแก่การเที่ยวชมและพักผ่อนหย่อนใจ เช่น น้ำตกคลองตรอน หรือน้ำตกห้วยโป่ง ภูเมียง และถ้ำจันทร์ ผู้สนใจสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการชมทัศนียภาพ บันทึกภาพธรรมชาติ ดูนก เดินป่า ปีนเขา พักแรมด้วยเต็นท์และปิกนิก ช่วงเวลาที่เหมาะสมแก่การไปเยี่ยมชมอุทยานแห่งชาติคลองตรอน จะอยู่ประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงช่วงปลายเดือนธันวาคมของทุกปี เมื่อเข้าไปชมแล้ว ก็อย่าลืมช่วยกันรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติคลองตรอนด้วย

จองที่พักในอุทยานแห่งชาติด้วยตนเองโดยผ่านบริการออนไลน์

การจองที่พักและบริการในอุทยานแห่งชาติผ่านบริการออนไลน์นี้ เริ่มเปิดใช้มาตั้งแต่เดือนเมษายน 2546 เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการสำรองที่พักและบริการในอุทยานแห่งชาติ เพราะสามารถสำรองที่พักล่วงหน้าได้ถึง 60 วัน การจองที่ผ่านบริการออนไลน์นี้ทำได้ 3 วิธี ดังนี้

- จองด้วยตนเองผ่านเว็บไซต์ <http://www.dnp.go.th>
- ติดต่อผ่านเจ้าหน้าที่ทางโทรศัพท์หมายเลข 0-2562-0760
- ไปจองที่สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อาคารโพธิ์จันทน์ สุวรรณนคร ชั้น 1 เลขที่ 61 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

สำหรับการชำระเงินนั้น ต้องชำระเงินภายใน 5 วันทำการ นับจากวันที่จอง มิฉะนั้นระบบจองที่ผ่านบริการออนไลน์จะตัดสิทธิ์การจองของท่านโดยอัตโนมัติ ส่วนวิธีการชำระเงินนั้นมีหลายวิธี ได้แก่ การชำระด้วยเงินสด ชำระด้วยบัตรเครดิตของธนาคารทุกแห่ง (ไม่ใช่ตัวแลกเงินที่ซื้อจากโปรโมชั่น) และชำระ

โดยการโอนเงินเข้าบัญชีของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ณ ธนาคารธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ทุกสาขาทั่วประเทศ ซึ่งหากเลือกชำระด้วยวิธีนี้จะต้องนำใบแจ้งการชำระเงินซึ่งได้มาจากการจองที่ผ่านบริการออนไลน์ไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่ของธนาคารด้วย

ข้อบัตรครั้งเดียว เที่ยวได้ทั้งวัน

ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 เป็นต้นมา กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้เปิดโอกาสให้นักเดินทางได้มาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติกันได้มากขึ้น โดยสามารถนำบัตรเข้าอุทยานแห่งชาติที่ซื้อไว้ในครั้งแรก

ไปใช้ต่อ เพื่อเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวหรืออุทยานแห่งชาติอื่นๆ ได้โดยมีเงื่อนไขดังนี้

- การเข้าไปเที่ยวชมนั้นจะต้องอยู่ในวันเดียวกัน
- ไม่สามารถเรียกร้องเงินส่วนต่างได้แม้ว่าราคาบัตรเข้า

อุทยานแห่งชาติที่จะไปเยือนต่อไปวันนั้นจะต่ำกว่าราคาบัตรที่มีอยู่ ในทางกลับกันหากมีบัตร

เข้าอุทยานแห่งชาติที่ราคาต่ำกว่าก็ไม่สามารถนำไปใช้ผ่านเข้าอุทยานแห่งชาติที่ราคาสูงกว่าได้

ข่าวการฝึกอบรม

โครงการนักเรียนนักศึกษามาช่วยปฏิบัติงานในอุทยานแห่งชาติ

เมื่อวันที่ 1-30 เมษายน 2547 กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จัดโครงการนักเรียน นักศึกษามาช่วยปฏิบัติงานในอุทยานแห่งชาติ โดยการเปิดรับนักเรียน นักศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น (จบ ม.3) และอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี เข้าปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่สื่อความหมายและประชาสัมพันธ์ในอุทยานแห่งชาติ

การพัฒนาบุคลากรของกรมอุทยานแห่งชาติฯ

เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติฯ ได้จัดอบรมหลักสูตร “การเพิ่มประสิทธิภาพการลาดตระเวนป่า” แก่เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติที่ทำหน้าที่ออกตรวจลาดตระเวนและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ จำนวน 400 คน เมื่อวันที่ 10-19 พฤษภาคม 2547 และวันที่ 20-

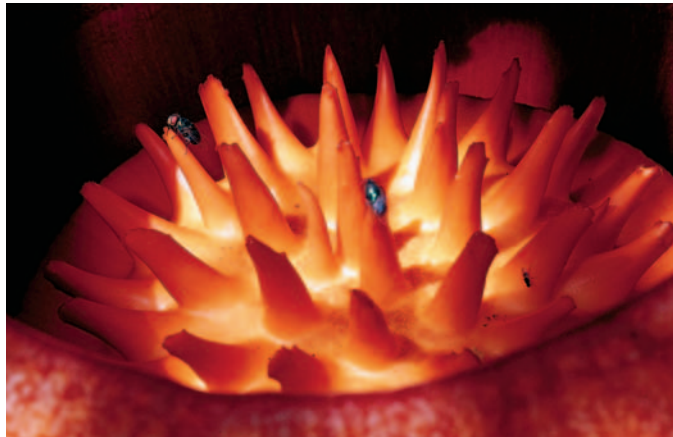

29 พฤษภาคม 2547 ณ กองร้อยฝึกอบรมพิเศษ ที่ 3 ค่ายฝึกการรบพิเศษ ประตุมหา จังหวัดลำปาง และเพื่อเพิ่มมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว กรมอุทยานแห่งชาติฯ ได้จัดอบรม “การรักษาความปลอดภัยในกิจกรรมทางน้ำ” ให้แก่เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ จำนวน 60 คน เมื่อวันที่ 17-21 พฤษภาคม 2547 ณ อุทยานแห่งชาติสิรินาถ จังหวัดภูเก็ต และระหว่างวันที่ 12-17 มิถุนายน 2547 ณ อุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี

ประกวดเรียงความ-คำขวัญ

กรมอุทยานแห่งชาติฯ ขอเชิญผู้สนใจเข้าร่วมประกวดเรียงความ-คำขวัญในหัวข้อ “อุทยานเขียว น้ำใส ทราวยาว” สามารถติดต่อขอรายละเอียดได้ที่ <http://www.dnp.go.th> หรือโทร. 0-2579-5269 เร็วๆ นี้

บัวพุท พืชมหัศจรรย์แห่งเทือกเขาสก

ในบรรดาพืชพรรณทั้งหมดที่มีอยู่ในโลก บัวพุท หรือ *Rafflesia* ถือว่าเป็นดอกไม้ที่มีขนาดใหญ่ที่สุด เพราะบัวพุทชนิด *Rafflesia arnoldii* ที่สำรวจพบในอินโดนีเซียนั้น มีเส้นผ่าศูนย์กลางกว่า 100 เซนติเมตร ส่วนบัวพุทพันธุ์ไทย หรือ *Rafflesia kerrii* มีดอกขนาดเล็กกว่า แต่ก็ยังคงมีพารไม่ใช่น้อย คือ 50-90 เซนติเมตร ยามที่มันออกดอกสีปูนแดงสดใสมุกกลางป่าดิบเขาวงกตนั้น ถือเป็นภาพที่น่าตื่นตามาก

บัวพุทหรือที่ชาวบ้านทางภาคใต้ของไทยเรียกว่า “บัวตุ่ม” จริงๆ แล้วเป็นพืชกาฝากซึ่งมีลักษณะเป็นเส้นใยอาศัยอยู่ในรากและลำต้นของเถาไม้เลื้อยวงศ์องุ่นป่าชื่อ “ย่านไก่อัดม” โดยบัวพุทจะอาศัยดูดกินแร่ธาตุและน้ำจากย่านไก่อัดมโดยต้นแม้ก็ยังมีชีวิตอยู่ พวกเราจะเห็นบัวพุทได้ก็เฉพาะยามเมื่อมันต้องการผสมพันธุ์กัน คือ จะเริ่มมีตาดอกเป็นปุ่มกลมเล็กๆ โตขึ้นที่ผิวของย่านไก่อัดม แล้วใช้เวลาถึง 9 เดือน ขยายขนาดจนเท่ากับหัวกะหล่ำยักษ์ จากนั้นใช้เวลาไม่เกิน 7 วัน ในรอบปีให้ดอกบาน ทว่าดอกตัวผู้และดอกตัวเมียแยกกันอยู่ จึงต้องหามาผสมกันในช่วงเวลาบานแมลงวันจึงจะช่วยผสมเกสรให้ได้ จึงถือว่ามีความเสี่ยงสูงในการสูญพันธุ์

ชาวปามาละเชีย อินโดนีเซีย รวมถึงไทย มีความเชื่อว่าดอกตูมของบัวพุท ถ้านำมาต้มให้หญิงหลังคลอดบุตรดื่ม มดลูกจะเข้าเร็วขึ้น ซึ่งได้มีการพิสูจน์ทางการแพทย์แล้วว่า ไม่มีสรรพคุณดังกล่าวแต่อย่างใด

ในเมืองไทยจะพบบัวพุทได้ตั้งแต่คอคออดกระ จังหวัดระนอง เรื่อยลงไปตามแนวเทือกเขาภูเก็ต จนถึงชายแดนที่นราธิวาส โดยอุทยานแห่งชาติเขาสก จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นแหล่งชมบัวพุทแหล่งใหญ่ที่สุด มีบัวพุททยอยบานให้ชมทั้งปี แต่เป็นที่นิยมไปชมกันมากในฤดูแล้งช่วงเดือนพฤศจิกายน-เมษายน เพราะเดินป่าง่าย แต่เขาสกก็ผ่านบทเรียนอันเจ็บปวดมาแล้วจากอดีตในการสูญเสียบัวพุทที่ควนลูกช้าง เพราะในอดีตยังขาดความเข้าใจในชีวิตอันเปราะบางของมัน จึงมีผู้แห่กันไปชมบัวพุท โดยมีการเหยียบย่ำเถาวัลย์ไก่อัดม เหยียบย่ำดอกอ่อน และเหยียบย่ำตาดอกขนาดเล็กที่เพิ่งผุดขึ้นมา (โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์) ทั้งนี้เพื่อเข้าไปชมและถ่ายรูปกับดอกบัวพุทให้ใกล้ชิดที่สุด ส่งผลให้บัวพุทสาบสูญไปจากควนลูกช้าง แม้ปัจจุบันบัวพุทบริเวณกิโหลเมตรที่ 111 และที่เขาสองน้ำยังมีจำนวนดอกลดน้อยลง และขนาดดอกในรอบ 2 ปี (พ.ศ. 2545-2546) ที่ผ่านมาก็เล็กลงจนน่าตกใจทีเดียว

อุทยานแห่งชาติเขาสก และทางกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้เล็งเห็นความเร่งด่วนของสถานการณ์ดังกล่าว จึงได้ออกมาตรการป้องกันรักษาดอกบัวพุท โดยออกสำรวจ เมื่อพบดอกใกล้บาน จะทำการล้อมรั้ว ติดป้ายห้ามเข้าใกล้ดอก และสร้างสะพานไม้ยกระดับให้ยืนชมดอกอยู่ห่างๆ บนสะพานไม้ ไม่ให้มีการลงไปเหยียบย่ำพื้นดินหรือเถาวัลย์ไก่อัดมอีกต่อไป นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ชาวบ้านเป็นไกด์ท้องถิ่นพานักท่องเที่ยว

เข้าชมบัวพุท เพื่อให้เกิดรายได้แก่ชุมชน อันจะนำมาซึ่งความรัก ความเข้าใจ ความหวงแหน และการอนุรักษ์แหล่งชมดอกบัวพุทได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

“พืชพรรณ สัตว์ป่า ควบคู่คุณค่าเมื่ออยู่ในธรรมชาติ”

อุทยานแห่งชาติในประเทศไทย

จากการประชุม The World Congress on National Parks and Protected Areas ครั้งที่ 4 เมื่อปี ค.ศ. 1992 ณ ประเทศเวเนซุเอลา ซึ่งได้จัดขึ้นโดยสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources) หรือที่รู้จักกันในนามของ IUCN ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณากำหนดนิยามและจัดแบ่งประเภทของพื้นที่อนุรักษ์เป็น categories I-IV โดยให้อุทยานแห่งชาติจัดอยู่ใน categories II โดยนิยามให้อุทยานแห่งชาติ หมายถึง พื้นที่ธรรมชาติทางบกและ/หรือทางทะเลที่จัดตั้งขึ้นเพื่อคุ้มครองรักษาระบบนิเวศที่ปรากฏในพื้นที่เพื่อประชาชนรุ่นปัจจุบันและอนาคต ไม่ให้มีการใช้ประโยชน์หรือให้ครอบครองที่เป็นอันตรายต่อระบบนิเวศ และเปิดโอกาสให้มีการใช้ประโยชน์ด้านวิจัยศึกษาหาความรู้ และนันทนาการที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น และกำหนดให้การคุ้มครองความหลากหลายของชนิดพันธุ์และสายพันธุ์ การรักษาสภาพธรรมชาติเพื่อให้บริการด้านสิ่งแวดล้อมและการอำนวยความสะดวกในด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการเป็นวัตถุประสงค์หลักในการจัดการอุทยานแห่งชาติ

การจัดตั้งอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ความพยายามในการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติในประเทศไทยก็เริ่มจริงจังและเกิดผลสำเร็จมากขึ้น โดยสาเหตุสำคัญนั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรในประเทศ ทำให้ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจมีมาก ถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าถูกเปลี่ยนเป็นชุมชนและพื้นที่เกษตร ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ถูกบุกรุกแผ้วถางเป็นไร่ร้างและป่าเสื่อมโทรม สัตว์ป่าถูกล่ามาเป็นสินค้าและอาหาร บางชนิดอยู่ในสภาพที่กำลังจะสูญพันธุ์และบางชนิดถึงกับสูญพันธุ์ไป ด้วยเหตุนี้กรมป่าไม้ในขณะนั้นจึงได้เสนอรัฐบาลให้กำหนดพื้นที่ป่าไม้หลายแห่งเป็นอุทยานแห่งชาติ แต่เนื่องจากขาดงบประมาณและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่จะดำเนินการให้เป็นผลสำเร็จ จึงให้ประกาศเป็นวนอุทยานไปพลางก่อน แต่อย่างไรก็ตามพื้นที่เหล่านั้นก็ได้รับการจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติในเวลาต่อมา โดยเมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2505 อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุมผืนป่ากว่า 1.3 ล้านไร่ ในจังหวัดนครราชสีมา ปราจีนบุรี นครนายกและสระบุรี ก็ได้รับการจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทย และหากนับตั้งแต่เริ่มมีอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จนถึงปัจจุบันได้มีการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติไปแล้ว จำนวน 103 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่เกือบ 33 ล้านไร่ หรือกว่าร้อยละ 10 ของพื้นที่ประเทศ และยังมีอุทยานแห่งชาติที่อยู่ระหว่างดำเนินการจัดตั้งอีก 45 แห่ง ซึ่งครอบคลุมพื้นที่อีกเกือบ 13 ล้านไร่ (มิถุนายน 2547)

วัตถุประสงค์ในการจัดการอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการบริหารและจัดการอุทยานแห่งชาติ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการอุทยานแห่งชาติไว้ดังนี้

- เพื่ออนุรักษ์ ดูแล ปกป้องและปราบปรามการลักลอบทำลายทรัพยากรทุกชนิด รวมถึงให้เป็นแหล่งสะสมของนานาพันธุ์กรรม

- เพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษา ค้นคว้าวิจัยและงานวิชาการ
- เพื่อคงไว้ซึ่งพื้นที่อันมีความสวยงามเป็นพิเศษ สำหรับอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจ

กรอบภารกิจในการจัดการอุทยานแห่งชาติ

จากความสำคัญของการคงอยู่ของธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติและ การรักษาสภาพแวดล้อม กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงได้กำหนดกรอบภารกิจในการจัดการอุทยานแห่งชาติด้านต่างๆ ขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานอุทยานแห่งชาติ ดังนี้

- ด้านการวางแผน
- ด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
 - ◆ การป้องกันรักษาทรัพยากร
 - ◆ การศึกษาวิจัย
- ด้านการพัฒนา
 - ◆ เพื่อดูแลรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
 - ◆ เพื่อการท่องเที่ยว
- ด้านนันทนาการและบริการท่องเที่ยว
- ด้านการสื่อความหมาย

จากเจตนารมณ์ในการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากความต้องการรักษาและคุ้มครองสภาพธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ โดยอาศัยปรัชญาของการอนุรักษ์ไว้ซึ่งธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพให้คงอยู่อย่างยั่งยืน และหลักการพื้นฐานในการจัดการอุทยานแห่งชาติ ได้แก่ การสงวนรักษา การอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์แบบ ชื่นชมและการคงไว้ซึ่งความยั่งยืน การจัดการอุทยานแห่งชาติในประเทศไทยจึงมุ่งเน้นที่จะปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศให้คงอยู่ในสภาพดั้งเดิม เพื่อการใช้ประโยชน์ของสาธารณชนอย่างยาวนานในรูปแบบต่างๆ เช่น ให้น้ำใสสะอาด อากาศสดชื่น อุณหภูมิเย็นสบาย เป็นห้องเรียนและห้องค้นคว้าวิจัยทางธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวและนันทนาการ รวมถึงช่วยสร้างงานและกระจายรายได้ให้แก่ท้องถิ่นอีกทางหนึ่งด้วย

รู้ไว้ก่อนไปเดินป่าหน้าฝน

ฤดูฝนของประเทศไทยอยู่ในช่วงปลายเดือนพฤษภาคมถึงปลายเดือนตุลาคม การเดินป่าในช่วงนี้จะไม่ค่อยเหน็ดเหนื่อยเพราะอากาศไม่ร้อนจัด แต่คนจำนวนมากก็ไม่ชอบเข้าป่าหน้าฝนเพราะคิดว่ามีแต่ความเปียกแฉะและลื่น โดยเฉพาะในป่าดงดิบชื้นนั้นจะมี “ทาก” ชูคอสลอนคอยดูดเลือดเหยื่อ แต่ทั้งหมดนั้นอาจเปรียบได้กับสีสันแห่งชีวิตการท่องไพร ที่ต้องมีการฝ่าฟันความยากลำบากไปให้ได้เพื่อประสบการณ์ชีวิตอันยิ่งใหญ่ ถ้าจะท่องป่าหน้าฝนให้สนุกก็ต้องเตรียมพร้อมให้ดีตามคำแนะนำดังต่อไปนี้

1. กันเปียก

ควรพกฟลายชีท (ผ้าซึ่งเป็นหลังคากันน้ำฝน) ไปด้วยเสมอ จะช่วยให้เต็นท์ไม่ต้องเปียกปอน ควรมีเสื้อกันฝนที่มีน้ำหนักเบาติดไปด้วย อาจใช้ประโยชน์เป็นฟลายชีทได้ด้วยในยามจำเป็น เสื้อผ้าชาวของบางอย่างควรใส่ถุงพลาสติกไว้ชั้นหนึ่งก่อนบรรจุลงเป้ สำหรับรองเท้าหนังถ้าหาชนิดที่กันน้ำได้ก็จะดีมาก โดยวัสดุที่เรียกว่า กอร์เท็กซ์ (Gore-Tex) นั้นกันน้ำได้ 100 เปอร์เซ็นต์ จะช่วยให้เท้าไม่อับชื้น เดินป่าได้อย่างสบายใจ

2. แห้งเร็ว

ควรเลือกเสื้อผ้าที่สวมใส่สบาย เมื่อเปียกแล้วต้องแห้งเร็ว เช่น ผ้าใย

สังเคราะห์ต่างๆ ส่วนพวกผ้าฝ้ายไม่ควรใช้อย่างยิ่งเพราะอมน้ำมากและแห้งช้า

3. เลือกทำเล

การกางเต็นท์กลางป่าควรดูทิศทางและทำเลที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายกับตนเอง เช่น ไม่กางเต็นท์บริเวณที่อาจเป็นทางน้ำไหล ไม่กางเต็นท์ใต้ต้นไม้ใหญ่เพราะ

อาจมีกิ่งไม้หักหล่นใส่ นอกจากนี้ก็ควรกางฟลายชีทและชุดรองเท้า雨衣รอบตัวเต็นท์ไว้ด้วย

4. ระวัง

ในฤดูฝนสัตว์ป่ามีพิษต่างๆ เช่น แมงป่อง ตะขาบ งู ฯลฯ มักจะคลานไปมาหาที่แห้งๆ ตามโน้ตเต็นท์ ในถุนนอน หรือในรองเท้าที่ไม่ได้เก็บไว้อย่างมิดชิดพอ ก่อนสวมใส่ใช้งานควรตรวจสอบตราสิ่งเหล่านี้ให้ดี ถ้ามียากันแมลงหรือปูนขาวให้โรยไว้รอบเต็นท์ ก็อาจกันแมลงพวกนี้ได้

เมื่อท่องเที่ยวก่อนอย่างสนุกสนานและได้รับความรู้แล้ว ก็อย่าลืมรักษารธรรมชาติไว้ให้สวยงามดังเดิม เหมือนก่อนที่เราเข้าไปสัมผัสด้วยจะเป็นการดีไม่น้อยเลย

มาเที่ยวป่าหน้าฝนต้องมีสติ

หน้าฝนมาเยือน อันตรายก็แฝงกายมาเยี่ยมได้หากไม่ระวัง สติคือสิ่งสำคัญที่ทุกคนต้องมีไว้กับตัวเสมอ จะเล่นน้ำตกก็อย่าให้ไหลโดนนักไปไหนก็ควรไปเป็นกลุ่ม หากจะเดินป่าก็ควรแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบด้วย เพราะการหลงป่าหรือประสบอุบัติเหตุ เช่น ลื่นหกล้มหรือได้รับอันตรายจากสัตว์ป่า รวมถึงสายน้ำป่าที่ไม่รู้จะมาเมื่อใดอาจเกิดขึ้นได้เสมอ

www.dnp.go.th

ร่วมรักษารธรรมชาติกับกรมอุทยานแห่งชาติ

ในโลกที่ทันสมัย ล้ำยุค และไม่เคยหยุดนิ่งเช่นปัจจุบันนี้ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติก็จำเป็นต้องก้าวให้ทันโลก ไม่จำกัดอยู่เฉพาะในโลกที่เราจับต้องได้เท่านั้น หากแต่โลกอินเทอร์เน็ตก็ถือเป็นสื่อที่สำคัญอันหนึ่ง เพราะมีเครือข่ายกว้างขวาง และยังสามารถเผยแพร่ข่าวสารความรู้ รวมทั้งหาแนวร่วมในการอนุรักษ์ได้อย่างไม่สิ้นสุด

www.dnp.go.th คือเว็บ

ไซต์คุณภาพของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีเนื้อหาหลักเหมาะสำหรับประชาชนทั่วไปรวมถึงนักเรียน นักศึกษา ที่สนใจค้นหาข้อมูลเส้นทางท่องเที่ยวในเขตอนุรักษ์ทั่วประเทศ ไม่ว่าจะเป็นอุทยานแห่งชาติ ยอดนิคมอย่างอินทนนท์

ภูกระดึง ผาแต้ม เขาใหญ่ แก่งกระจาน เขาสะก ฯลฯ ก็มีให้ดูกัน หรือถ้าต้องการจองบ้านพัก ก็ลองคลิกเข้าไปที่คำแนะนำบริการจองบ้านพักออนไลน์ นับว่าทันสมัยทีเดียว หรือจะโทรศัพท์ไปที่เบอร์ 0 2562 0760 ก็ได้ รวมไปถึงผู้ที่ต้องการหาข้อมูลด้านทรัพยากรป่าไม้ ดิน น้ำ และสถิติเกี่ยวกับป่าไม้ในรอบหลายปีที่ผ่านมา เป็นต้น

หน้าตาของเว็บไซต์นี้ได้จัดให้มีข่าวสารประชาสัมพันธ์อยู่ตรงส่วนกลาง อีกด้านหนึ่งเป็นข้อมูลของอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าอนุรักษ์ บทความเกี่ยวกับโครงการวิจัยต่างๆ ด้านป่าไม้และสัตว์ป่าที่น่าสนใจ กฎระเบียบและกฎหมายต่างๆ เกี่ยวกับป่าไม้และสัตว์ป่า ข่าวการประกวดราคา ฯลฯ ค้นหาข้อมูลได้อย่างง่ายดาย และสำหรับใครที่ยังไม่เคยเห็น หรือยังไม่ทราบความหมายของดวงตราสัญลักษณ์แบบใหม่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ก็ลองคลิกเข้าไปที่เว็บไซต์นี้ รับรองว่าจะได้ข้อมูลอย่างถูกต้องแน่นอน

“อย่านำพาชนะที่ทำด้วยไฟมเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ”

ท่องธรรมชาติฤดูฝน

เมื่อสายฝนเย็นฉ่ำเริ่มโปรยปรายลงสู่ภูเขา ท้องทุ่ง และผืนป่า ความชุ่มชื้นของบรรยากาศได้ปลุกเร้าให้พืชพรรณกลับพลิกฟื้นมีชีวิตชีวาขึ้นอีกครั้ง ท้องทุ่งระบัดใบเขียวสดดึงดูดเหล่าสรรพสัตว์น้อยใหญ่ให้เข้ามาหากิน เช่นเดียวกับมวลพฤกษานานาพรรณที่พากันแทงช่อดอกขึ้นเหนือผืนดิน อดความงามของกลีบอบบอบบางหลากสี

ช่วงต้นฝนนี้ผู้ที่มีความสนใจด้านพรรณไม้ ไม่น่าพลาดการไปเยือนอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า จังหวัดเพชรบูรณ์และพิษณุโลก ที่มีความโดดเด่นทางด้านฐานฐานวิทยาภูหินทรายยอดดัดของอีสาน ชมความมหัศจรรย์ของลานหินปุ่มและลานหินแตก ที่สำคัญสายฝนได้ปลุกให้พรรณไม้บนลานหินทรายนานาชนิดกลับมีชีวิตชีวาขึ้นอีกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นเปราะภูเมี่ยง (*Caulokaempferia alba*) ที่ขึ้นอยู่อย่างดาษดื่นราวทะเลดอกไม้ กล้วยไม้เส้นมังกร (*Habenaria rhodocheila*) สีส้มสดใสอิงแอบอยู่ตามซอกหินอันชุ่มชื้น และดอกประเวณี (*Caulokaempferia saxicola*) สีเหลืองขนาดเล็กก็น่ารักไม่แพ้กัน

นอกจากเหล่าพันธุ์ไม้แล้ว ภูหินร่องกล้ายังเต็มไปด้วยภูมิหลังทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการสู้รบอันดุเดือดของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยและรัฐบาลไทยให้ชม บรรยากาศของผืนป่า น้ำตก และทิวสนลือลมเย็นฉ่ำจะทำให้เรากลับไปเยือนที่นี่ได้อย่างไม่รู้เบื่อ

ส่วนที่อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม จังหวัดชัยภูมิ ก็กำลังละลานตาไปด้วยสีชมพูของดอกกระเจียว (*Curcuma* sp.) ที่บานอยู่เต็มทุ่งหญ้าในป่าเต็งรัง ยิ่งกว่านั้นยังจะได้ชมหินรูปทรงประหลาดที่ลานหินงามอันกว้าง

ขวางกว่า 200 ไร่ หน้าผาอย่างนี้จะมีพวกต้นหยาดน้ำค้างและหม้อข้าวหม้อแกงลิง ซึ่งเป็นพืชกินแมลงกระจายอยู่ทั่วไป

สำหรับคนที่รักชีวิตผจญภัยกลางแจ้งขอแนะนำ 2 กิจกรรมที่ไม่อันตรายจนเกินไป อย่างแรกคือ การล่องแก่งหินเพิง อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี บริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ ขญ. 9 (ใสใหญ่) ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ที่มีแก่งสนุกๆและไม่เชียวกรามากมายให้ล่องแพยางผจญภัยกับสายน้ำ เช่น แก่งวังยาว แก่งวังบอน แก่งวังไทร ฯลฯ การล่องเรือสไลด์การแวะเล่นน้ำ ใช้เวลาไม่เกิน 2 ชั่วโมง เสร็จแล้วยังขึ้นไปนอนบนเขาใหญ่ได้อีกด้วย

ส่วนกิจกรรมปิดท้ายขอแนะนำการปั่นจักรยานชมป่าสนและดงพญาเขียวสดที่ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อสายฝนโปรยปรายลงมาป่าสนจึงเขียวชอุ่ม มีเส้นทางปั่นจักรยานเลื้อยเขา ระยะทาง 14 กิโลเมตร จากหนองแม่นาสู่ทุ่งนางพญา ชมทิวทัศน์งดงามจับใจ

เที่ยวป่าหน้าฝนอย่าลืมการมีสติ ระมัดระวังการไหลบ่าของน้ำ และเตรียมอุปกรณ์กันฝนให้พร้อม เพื่อการท่องเที่ยวอย่างคุ้มค่ากับเวลาที่ทุ่มเทไป

โปรแกรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

เที่ยวเขาใหญ่ 2 วัน 1 คืน วันที่ 1

- ช่วงเช้า (อาจเริ่มจากเช้าวันเสาร์) พาครอบครัวขับรถจากกรุงเทพฯสู่เขาใหญ่ จะขึ้นทางปากช่องหรือปราจีนบุรีก็ได้ (ถนนขึ้นเขาใหญ่เปิดเวลา 06:00-21:00 น.) แวะหาอาหารเช้าที่ร้านอาหารบนเขาใหญ่

- ช่วงบ่าย ขับรถไปเที่ยว น้ำตกเหวสุวัตซึ่งอยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติราว 11 กิโลเมตร ชมน้ำตกขนาดใหญ่

และแอ่งน้ำใสที่ตั้งอยู่ท่ามกลางป่าร่มรื่น จากนั้นกลับออกมาแล้วขับรถไปตามถนนสาย 3077 สู่อำเภอ 24 เพื่อเดินต่อไปอีก 1 กิโลเมตร สู่ น้ำตกเหวนรก น้ำตกที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของเขาค้อ ชมผาน้ำตกสุดลึกและสายน้ำตาโถมตึงกึกก้องราวป่า

- ช่วงเย็น ทำอาหารกินกันเอง แล้วพักผ่อนในบ้านพักที่มีบริการ หรือใครอยากนอนเตนท์ใกล้ชีวิตธรรมชาติก็ได้

- กลางคืน ลองไปส่องสัตว์กันนในยามราตรี โดยต้องไปติดต่อล่วงหน้าที่ทำกรฯก่อนค่า อาจจะได้เห็นแก้ง กวางป่า ช้างป่า หมูป่า หรือพวกชะมดและอีเห็นที่พากันออกมาเดินหากินตามทุ่งหญ้าข้างทาง

วันที่ 2

- ช่วงเช้าและบ่าย ใช้เวลาเต็มที่กับการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ

ชาติตามเส้นทาง “ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว-หนองผกชี” ระยะทาง 4 กิโลเมตร ทางช่วงแรกผ่านป่าดิบชื้นห้วย ผ่านต้นไม้ที่มีขนาดยักษ์และพุ่มพุ่มใหญ่หน้าตาดูน่าพิศวง มีพรรณไม้และนกป่าให้ดูกันตลอดทาง จนถึงหอดูสัตว์หนองผกชี ที่มีสภาพเป็นหนองน้ำและทุ่งหญ้าซึ่งสัตว์ใหญ่ชอบออกมาหากิน ไม่ว่าจะเป็นแก้ง กวางป่า หมูป่า ฯลฯ ชุ่มดูสัตว์ป่ากันให้เต็มอิ่ม

- ช่วงเย็น กลับออกมาอาบน้ำอาบทำ เก็บข้าวของ ลงเขาใหญ่ไปหาอะไรอร่อยๆกินกันตามรายการ แล้วขับรถกลับบ้านโดยสวัสดิภาพ

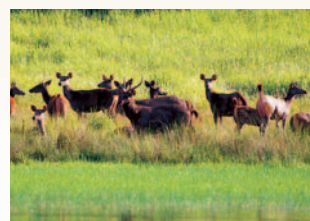

เที่ยวแก่งกระเจานใน 1 วัน ที่บ้านกร่างแคมป์

- ช่วงเช้า ขับรถออกจากกรุงเทพฯแต่เช้า ไปถึงอุทยานแห่งชาติแก่งกระเจานสายๆ แวะชมธรรมชาติดูนก และกินอาหารเที่ยงกันที่ริมเขื่อน

- ช่วงบ่าย ขับรถเข้าไปเที่ยวบ้านกร่างแคมป์ที่บริเวณ กม.15 ระหว่างทางมีต้นไม้ใหญ่ที่นกเงือกชอบมารวมตัวกัน บ้านกร่างแคมป์มีลักษณะเป็นป่าดิบ พื้นที่ไม่สูงชันและมีลำห้วยไหลผ่าน จึงมีนกป่านานาชนิดและโป่งผิเลื้อยให้ชม นอกจากนี้ยังมีเส้นทางเดินป่าระยะสั้นอีกด้วย

- ช่วงเย็น นั่งกินมื้อเย็นและชมอาทิตย์อัสดงเหนืออ่างเก็บน้ำแก่งกระเจาน แล้วขับรถกลับ

“เที่ยวป่าหน้าฝน ทั้งสนุกและปลอดภัย ต้องเที่ยวไปอย่างมีสติ”